

”Teen nyt paljon musiikkia”

Fanny Henselin (1805-1847)

toiminta modernisoituvassa musiikkikulttuurissa

Marja Mustakallio

ÅBO 2003

ÅBO AKADEMIS FÖRLAG – ÅBO AKADEMI UNIVERSITY PRESS

SISÄLLYS

9 ESIPUHE

15 I JOHDANTO

15 Lähtökohdasta tutkimuskysymykseen

17 Metodologia

21 Aiempi Fanny Hensel -tutkimus

25 Lähteet

27 *Päiväkirja*

35 *Kirjeet*

43 Fanny Henselin sukutausta

46 Moderni musiikissa

52 Sivistysporvaristoperheen nainen

58 Naisten musiikkitoimijuudet

65 II MUSISOINTIA YKSITYISEN JA JULKISEN VÄLILLÄ

67 Kotimusisointiin koulutettu?

73 Minä, me vai joku muu – tekijät, kuulijat, läsnäolijat

84 Musisointitilat

85 *Puutarhasali*

88 *Lea Mendelssohnin olohuone*

90 *Musiikkihuone*

91 *Puutarha*

92 *Musisoinnin tilat matkoilla*

92 Seurapiirissä musisointi

- 96 Vieraileville muusikoille ja taiteilijoille soittaminen
- 99 Salongissa musisoiminen
- 99 *Mikä salonki on?*
- 103 *Musisoinnin ja organisoinnin suhde*
- 106 *Sunnuntaimateinean ylläpitämisen motiivit*
- 110 *Lebende Bilder*
- 112 *Muissa salongeissa esiintyminen*
- 116 *Deckerin oopperaesitykset*
- 118 Soittaminen hyväntekeväisyyden edistämiseksi
- 119 *Hyväntekeväisyys porvaristonaisen mahdollisuutena*
- 120 *Hyväntekeväisyyskonsertit*
- 127 Henselin musisoimisen näkyminen lehdistössä
- 135 Musisoinnin suhde muihin konsertteihin
- 137 *Käyttäytyminen*
- 141 *Periodisuus*
- 144 *Ohjelmisto ja esittäjät*
- 150 *Yleisö ja konsertteihin osallistumismahdollisuus*

155 III SÄVELTÄMISTÄ ESITYS- JA TEOSKESKEISTEN MUSIIKKIKÄSITYSTEN VÄLILLÄ

- 160 *Esitys ja teos – esimoderni ja moderni*
- 162 *Lähteiden erot*
- 164 Sävellykset esityksinä
- 169 *Sävellys tunnelman luojana*
- 173 *Esitysten hyvää tekevää vaikutus*
- 179 *C-duurialkusoitto ja paholaisen ihana kuiskutus*
- 182 *Pianotrion nautinto*
- 184 Autonomisen musiikkikäsitteksen horjuvuus
- 185 *Taiteilijatyöpari*
- 189 *Julkaisemisen riemu*
- 194 *Ammatillisuuden ahdistus*
- 199 *Laulusarja on myös ”teos sinänsä”*
- 203 *Nachtreigen – eräänlainen syntymäpäiväfuuga*
- 205 *Käytännöllinen säveltäjämersian*
- 210 *Kvartetin tekijä – säveltäjän kollega*
- 219 *Vaatimus säveltäjänä olemisesta – säveltämätön säveltäjä*

227 IV MUSIIKISTA KIRJOITTAMISTA

MODERNIN MURROKSESSA

228 Musiikkikirjoittaja julkisuuden kehillä

234 Felix Mendelssohnin sävellyksiin kohdistuva kritiikki

235 *Vähättely*

237 *Moitteita, neuvoja ja kehuja*

240 *Uskonnollisen musiikin ongelmat*

248 Harrastaja vai ammattilainen

249 *Ammattitietoisuus ja osaaminen*

259 *Epävarmuus ja ristiriitaisuus osaamisesta*

263 *Temaattisen kehittelykyvyn puute*

266 *Harrastaja ja ammattilainen*

270 *Minä ja muut diletantit*

272 *Toisenlainen diletantti*

276 *Lahjakas ja toisia parempi diletantti*

278 *Diletanttimainen esiintyminen*

283 *Diletantit ja taide*

285 *Fanny Hensel ja taide*

289 Nykyajan mauton musiikki

302 Henkevät ja kyllin hyvät naiset

309 V LOPUKSI

319 LÄHDEMERKINNÄT, LYHENTEET JA HUOMIOT KIELESTÄ

322 Huomioita kielestä ja käsialasta

325 LÄHTEET

327 TUTKIMUSKIRJALLISUUS

349 ENGLISH SUMMARY